

TÜRKİYEDE SÜRDÜRÜLEBİLİR ORMAN YÖNETİMİ: MEVCUT DURUM VE GELECEK ULUSAL ÇALIŞTAYI ISPARTA 21-23 HAZİRAN

**Alper Tolga ARSLAN
Orman Genel Müdürlüğü
Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı
Stratejik Planlama ve Araştırma Şube Müdürü**

**GSM: 0 505 300 22 12
Tel İş: 0 312 296 42 18
Faks: 0 312 296 42 17
e-mail: alpertarslan@ogm.gov.tr
strateji01@ogm.gov.tr**

SUNUM PLANI

Planlarda ve Belgelerde Sürdürülebilirlik

OGM SOY K&G Uygulama Süreci

OGM SOY K&G Uygulamalarında Karşılaşılan Sorunlar

2008 YILI OGM SOY K&G Raporu Genel Değerlendirme

SOY K&G Uygulamalarında Yenilikler, İhtiyaçlar, Beklentiler, Hedefler

9 uncu Kalkınma Planında (2007-2013)

Ormancılık Özel İhtisas Komisyonu Raporunda (IX)

Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisinde

Türkiye Ulusal Ormancılık Programında (2004-2023)

OGM Stratejik Planında (2010-2014)

Uluslararası süreçte muhatabı kimdir?

Çevre ve Orman Bakanlığıdır.

OGM Ormanların yönetiminden sorumlu ulusal düzeyde en büyük kuruluştur.

Ancak, ormancılık faaliyetlerinden sorumlu tek birim değildir.

Dolayısıyla OGM için Ulusal K&G'den bahsederken esas olarak Ulusal K&G'in bir alt setinden, hatta sadece göstergelerin bir alt grubundan bahsediyoruz.

Ulusal SOY K&G' den Amaçlanan Nedir?

OGM'nin ulusal bazda hazırlamış olduğu K&G seti ile ülke ormanlarının genel durumunun ortaya konması, izleme ve değerlendirmesinin yapılması, üst düzey politik kararların alınması, makro planlamanın şekillendirilmesi ve bunların uluslararası platformlara raporlanması amaçlanmıştır.

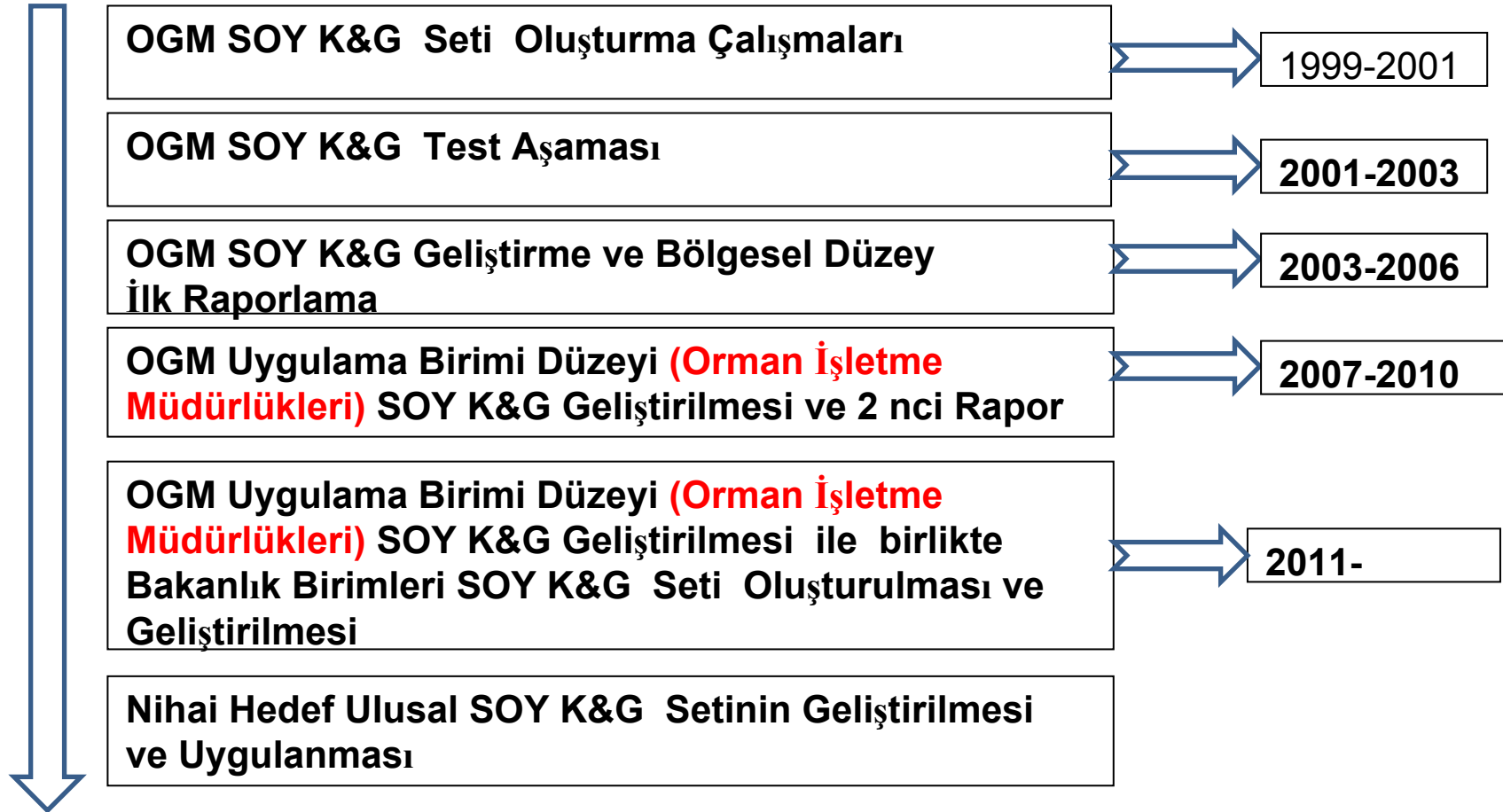
OGM SOY K&G Uygulama Süreci

SOY Kriter ve Gösterge Setinin belirlenmesi, ölçümlenmesi, izlenmesi, değerlendirilmesi ve raporlanması amacıyla;

1999 yılında; **Pan-Avrupa ve Yakın Doğu sürecinde** kabul edilen K&G setleri harmanlanmış ve OGM SOY K&G seti oluşturma çalışmalarına başlanmıştır.

OGM SOY K&G Seti Geliştirme Süreci

OGM SOY K&G Seti Geliştirme Süreci

Önemli Not: Ülkemiz şartlarında mevcut sette yer almayan göstergelerin de belirlenmesi gerekmektedir. **Ancak o zaman K&G seti ulusal özellik kazanacaktır.** Aksi takdirde ülkemiz ormanlarının ve sürdürülebilir yönetimi hakkında yeterli fikir elde edilemeyecektir.

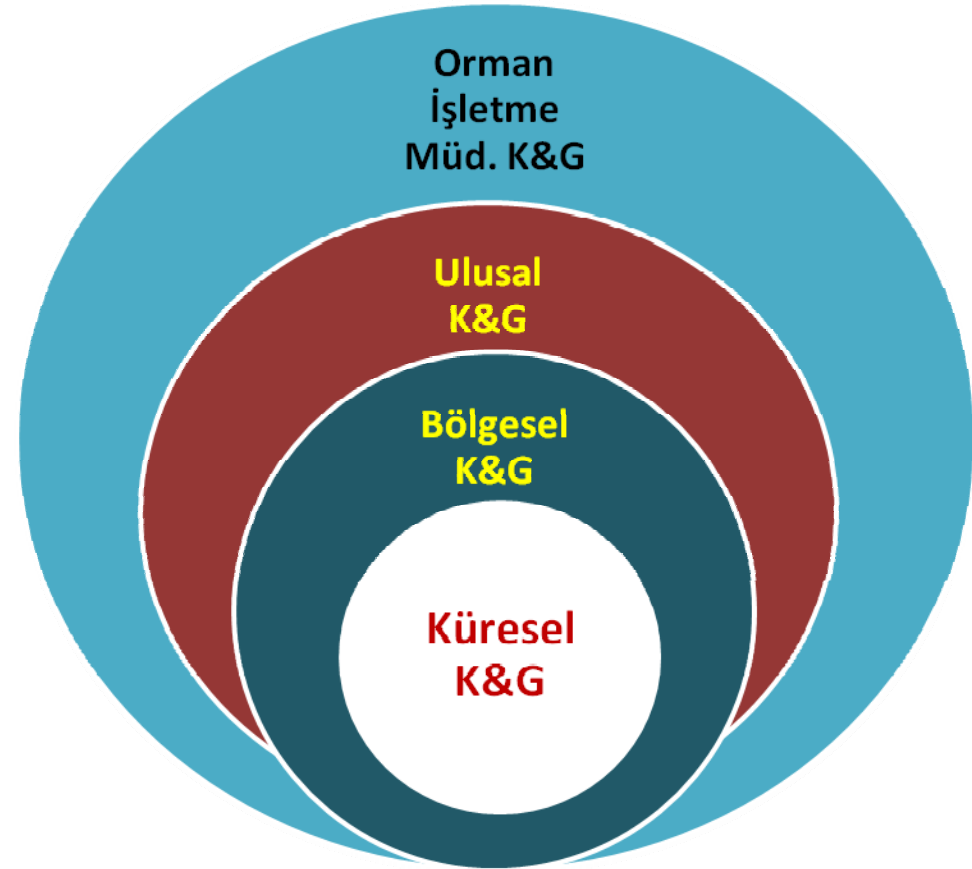

OGM SOY K&G Seti Geliştirme Süreci

OGM olarak **6 Kriter 28 Gösterge** seti belirlenmiş ve son 10 yıllık süreçte önemli deneyimler kazanılmıştır.

İşletme Düzeyinde Uygulamaya Geçiş

2009 yılında, SOY K&G Setlerinin Uygulama birimleri bazında katılımcı yaklaşımla belirlenmesi, ölçümlenmesi, izlenmesi, değerlendirilmesi ve raporlanması süreci başlatılmıştır.

Uygulama Düzeyi SOY K&G' den Amaçlanan Nedir?

Sürdürülebilir orman yönetiminin uygulanmasında karşılaşılan sorunları mahallinde katılımcı yaklaşımla ortaya koymak ve bütün ilgili taraflarla birlikte çözüm yolu aramak,

Sürdürülebilirliğin izlenmesi, değerlendirilmesi ve yönetim uygulamalarının geliştirilmesini sağlamak,

Ormancılık çalışmalarının yerel düzeyde ve işletme bazında tanıtımını yapmak,

Kriter ve Gösterge Raporu bir performans denetimi mahiyetinde değildir. Bu raporlara dayalı olarak bölge müdürlüğünün her hangi bir çalışmada başarılı olup olmadığının belirlenmesi söz konusu değildir.

Neden Orman İşletme Müdürlükleri?

Tüm ormancılık faaliyetlerinin ve bu faaliyetler ekseninde oluşan ilişkilerin orman işletme müdürlüklerinde yoğunlaşması,

Yetki ve sorumluluğun daha ziyade işletme müdürlüğünde olması,

İdari yapı olarak çoğu illerde kuruluşu olması,

İşletme şefliğine inilmesinin pratik ve ekonomik olmaması,

Diğer kamu kurumlarının ve STK' ların illerde kuruluşu veya temsilciliklerinin olması (katılımcılık)

Bölge müdürlükleri koordinasyon, denetleme ve düzenleme birimi olarak işlevlerini sürdürecektir.

SOY Kriter ve Göstergeler Uygulamaları

Bugüne Kadar Neler Yapıldı?

..... ORMAN BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ
SÜRDÜRÜLEBİLİR ORMAN YÖNETİMİ KRİTER VE GÖSTERGELERİ
..... İŞLETME MÜDÜRLÜĞÜ 2008 YILI SOY RAPORU

TANITIM (1 sayfa)

Paragraf 1: Kuruluş, bulunan şeflikler, sınırlar içindeki ilçeler

Paragraf 2: Alan, ormanlık alan oranı, coğrafi özellikler

Paragraf 3: Demografik yapı, sosyo-ekonomik özellikler

KRİTER 1: ORMAN KAYNAKLARI

GÖSTERGE 1: Ormanlar ve diğer ağaçlık alanlar

Tablo 11: Bir evvelki envanter dönemi ile karşılaştırmalı tüm orman alanı (ha)

KOD	ORMANLAR VE DİĞER AĞAÇLIK ALANLAR	Önceki Envanter Yılı			Son Envanter Yılı			Değişim
		Verimli	Bozuk	Toplam	Verimli	Bozuk	Toplam	Toplam %
11.T	TOPLAM ORMANLAR							
11.T1	Doğal-Yarı Doğal Ormanlar							
11.T11	İbreliler							
11.T12	Yapraklılar							

Bugüne Kadar Neler Yapıldı?

Merkezde hazırlanan “Kavram Notu” bölge müdürlüklerine gönderildi.

Bölge müdürlükleri ile koordinasyonun sağlanarak Çalıştay programları hazırlandı.

Hazırlanan çalıştay programları duyuruldu.

Merkezden ve bölge müdürlüklerinden yapılan duyurular etkili oldu ve çalıştaylara katılımda 2006 yılına oranla %100 artış sağlandı. (katılım nicel olarak arttı ancak katkı anlamında aynı oranda artıştan bahsetmek çok da mümkün değil.)

Bugüne Kadar Neler Yapıldı?

İl düzeyinde yapılacak çalıştaylarda; orman işletme müdürlükleri SOY K&G raporları değerlendirildi.

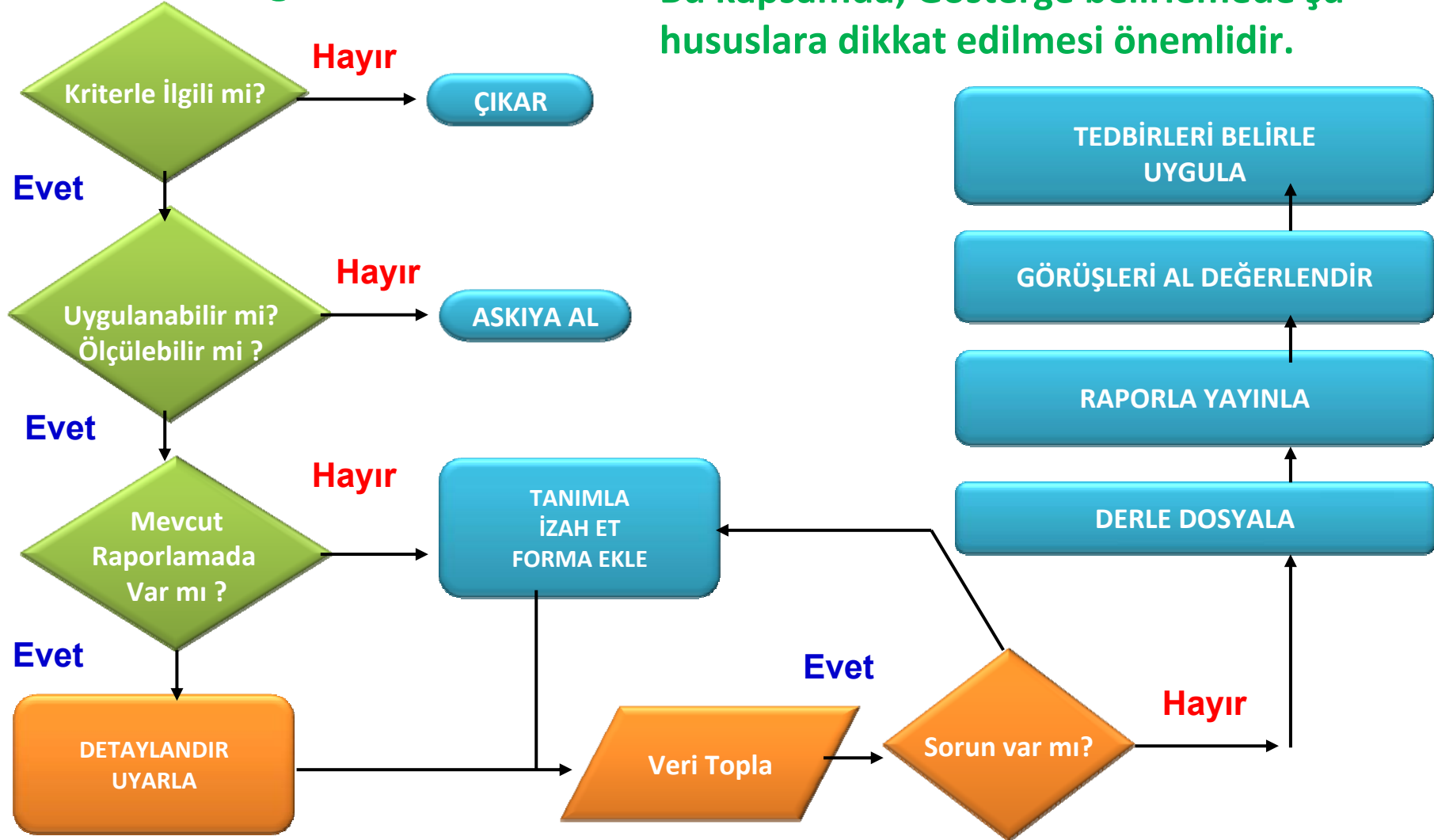
Orman işletme müdürlüklerinin kendi yerel şartlarından kaynaklanan varsa ilave göstergeleri çalıştaylarda ele alındı.

Burada orman işletme müdürlüklerinin kendi K&G Setlerini oluşturmaları hedeflenmiştir.

İlave Gösterge Önerisi

Bu kapsamda; Gösterge belirlemede şu hususlara dikkat edilmesi önemlidir.

Bugüne Kadar Neler Yapıldı?

Orman işletme müdürlüklerince hazırlanan **SOY K&G Raporlarının il merkezlerinde** düzenlenen çalıştaylarda katılımcı yaklaşımla değerlendirilmesi ve hazırlanan çalıştay nihai raporu ekinde katılımcı listeleri ile birlikte merkeze gönderilmesi,

Raporların merkezde değerlendirilerek Taslak Raporun hazırlanması,

Taslak Rapor Genel Müdürlüğümüz resmi web sitesine konularak tüm paydaşların, kamu kurum ve kuruluşların, STK, meslek örgütleri görüşlerine sunulması,

Bugüne Kadar Neler Yapıldı?

Taslak Raporla ilişkin görüşlerin alınması,

Nihai Raporun hazırlanması,

Elektronik ortamda resmi web sayfasına konulması ve ayrıca basılı hale getirilerek tüm paydaşların istifadesine sunulması,

Çalışmaları tamamlandı.

Bugüne Kadar Neler Yapıldı?

Çalıştay programlarına mümkün olduğu kadar Merkezden katılım sağlanmaya çalışıldı.

Katılımda yönlendirici değil bilgilendirici ve izleyici sıfatıyla bulunmaya özen gösterildi.

2009 yılı Hizmet İçi Eğitim Programı çerçevesinde orman bölge müdür yardımcıları ile planlama ve proje şube müdürlerine yönelik eğitim verildi.

2009 Yılı Çalıştaylarından Beklenen Neydi?

İşletme müdürlüklerince hazırlanacak SOY K&G raporlarının il düzeyinde değerlendirilmesi ve nihai raporun çalıştay raporuna eklenerek katılımcı listeleri ile birlikte merkeze gönderilmesi,

2008 Yılı SOY K&G Raporu ve amaca uygun diğer raporların hazırlanması ve yayınlanması,

2009 Yılı Çalıştaylarından Beklenen Neydi?

Mevcut ulusal setin özellikle işletmelerin kendi lokal şartlarından kaynaklanan ilave göstergeler varsa bunların öneri olarak raporda yer alması ve **Uygulama Düzeyi SOY K&G Seti** geliştirme çalışmalarında değerlendirilmesi,

Sürdürülebilir Orman Yönetimi K&G web sayfasının hazırlanması,

SOY K&G tabloları veri girişinin internet üzerinden yapılmasını sağlayacak bir program geliştirilmesi,

Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar

Sürecin sahiplenilmesi

Orman bölge müdürlerinin çalıştaylara katılmaya özen göstermeleri ancak aynı özeni sürecin sahiplenmesinde göstermemeleri.

Orman işletme müdürlüğü SOY K&G Setini geliştirme sürecinin odak noktasında işletme müdürlükleri vardır.

Orman bölge müdürlüklerinden; denetim, koordinasyon ve eğitim faaliyetlerini yürütmeleri beklenmektedir.

Eğitim ve bilgilenme

Sürdürülebilir Orman Yönetimi Kriter ve Göstergeleri konusunda, yapılacak hazırlık çalışmaları ve çalıştaylar hakkında bölge ve işletme müdürlüğü personelinin yeterli bilgiye sahip olmaması.

Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar

Sürece gösterilen özen ve ilgi

Raporların merkeze gönderilmesinde aksaklıklar yaşanması
Veri veya bilgilerde maddi hata, uyumsuzluk ve eksikler olması
Bazı çalıştay raporlarının gelişi güzel yazılması,
Bazı formların işletmelerce doldurulmaması ve raporlarda idare değerlendirmesine yer verilmemesi

Açıklık ve şeffaflık

SOY K&G geliştirme faaliyetleri ve süreç yönetimi konusunda yeterince açık ve şeffaf olunamaması,

Bu durum raporların çalıştaylarda özgürce tartışılmasını, çalıştayların güvenilirliğini ve katılımı olumsuz etkileyebilmektedir. Çalıştaylarda yapılan tartışmaların, alınan kararların ve önerilerin sınırını ancak yasal mevzuat belirler.

Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar

Katılımcılık ve katkı sağlama

SOY kriter ve göstergelerinin uygulanmasında **katılımcılık** çok önemli bir yere sahiptir.

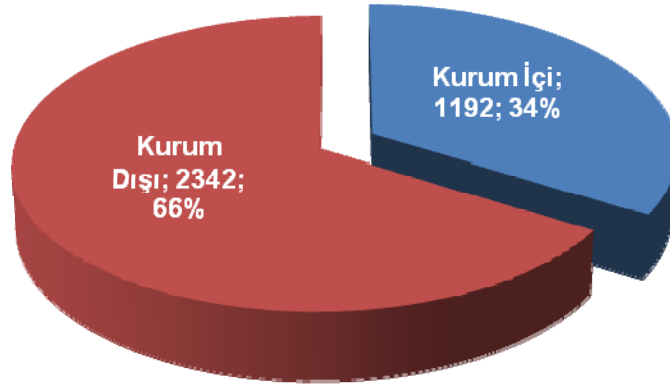
Çalıştaylar ise; **katılımcılığı** sağlayan en önemli araçlardan biridir.

Sayısal olarak katılım oranlarında ilgi grubu temsilcileri yelpazesi açısından dahi yüksek oranda artışlara rağmen katkı verme konusunda yeterli verim alınamaması

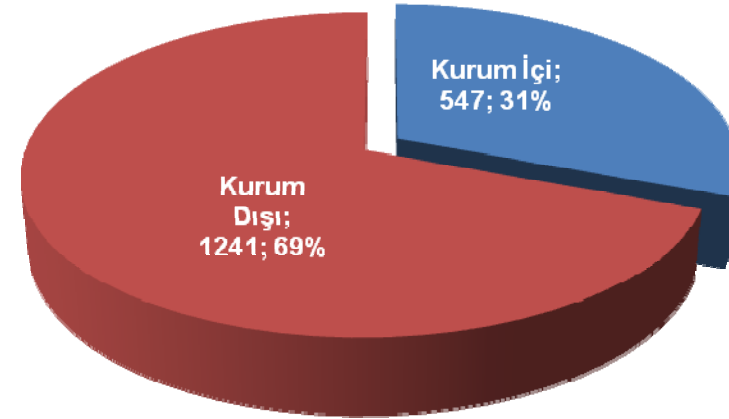
Katılımcılığı sadece katılmak olarak algılamaktayız.

Çalıştaylarda katılım

Katılım 2009

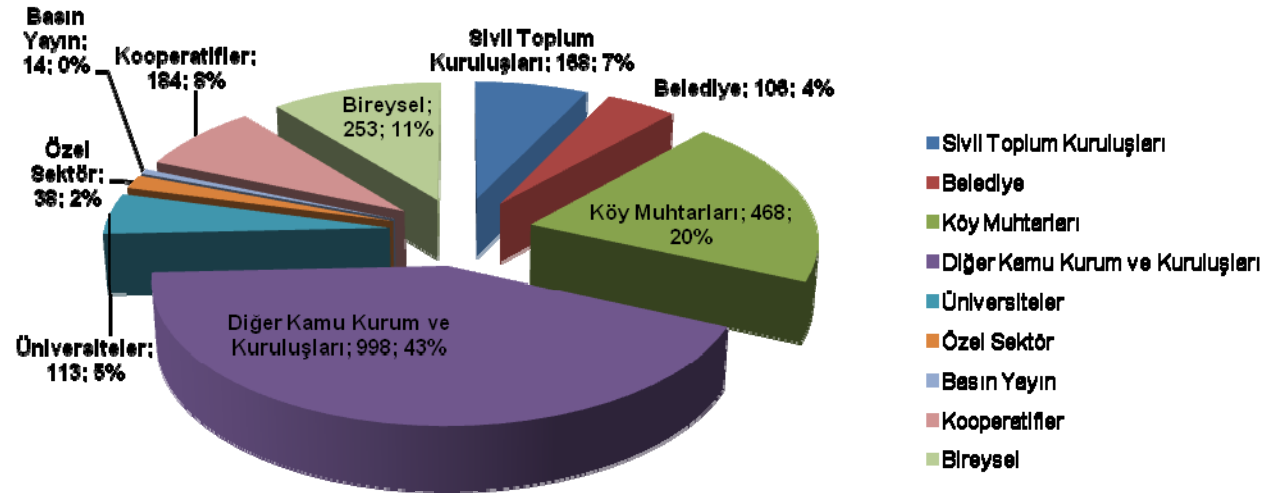

Katılım 2006

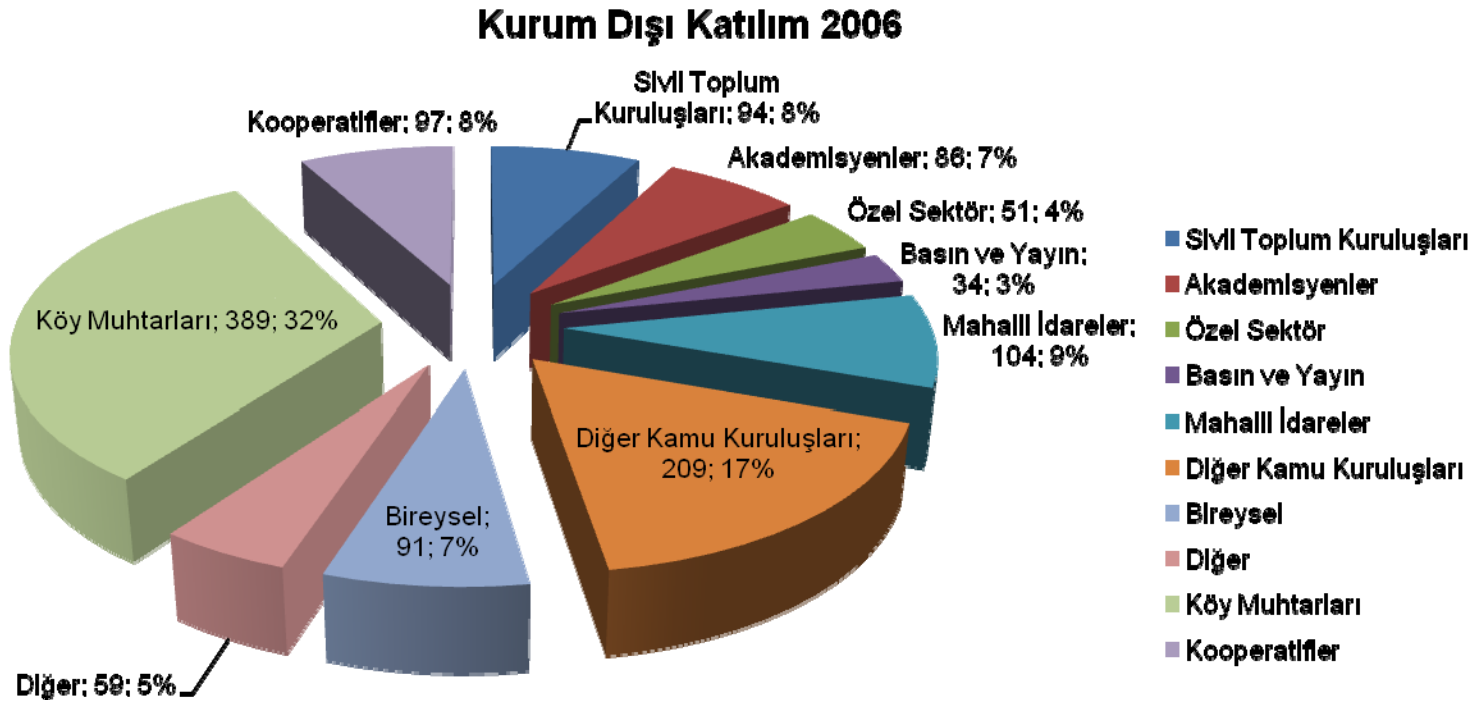
Çalıştaylarda katılım

Kurum Dışı Katılım 2009

2009 yılında 54 il merkezinde yapılan çalıştaylara kurum içinden 1192, kurum dışından 2342 olmak üzere toplam 3534 kişi katılım sağlamıştır

Çalıştaylarda katılım

Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar

Çalıştay Anlayışı ve Çalıştayan Yönetimi

Protokol Konuşmalarının uzun ve amaca uygun olmaması.

Raporlarda işletmelerin değerlendirmeye yer vermemeleri sadece faaliyetlerini sunması nedeniyle çalıştaylarda sağlıklı değerlendirilmenin yapılamaması.

Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar

Çalıştay Anlayışı ve Çalıştayın Yönetimi

Çalıştay raporlarının çalıştay sırasında hazırlanmaması ve hazırlanan raporların çalıştay katılımcılarına gönderilerek görüşlerinin alınmaması.

Çalıştaylarda talimatlı katılımcıların olması gönüllülük esasına uyulmaması.

Değerlendirme yöntemlerinin belirlenirken katılımcıların bilgi düzeyinin gözетilmemesi.

Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar

Çalıştay Anlayışı ve Çalıştayın Yönetimi

Divan seçimi; Bölge müdürlüklerinin yönlendirmesi ile divanın seçilmesi.

Çalıştayın yapıldığı mekanlar; çalıştayların Teşkilatın idare binalarında yapılması. Çalıştayların idare toplantısı gibi algılanmasına neden olunması.

Çalıştay gündemi: Önceki yıllarda yapılan çalıştay raporlarının gündem edilmemesi.

İkinci gündem maddesi olan ilave gösterge önerilerinin tartışılması konusunun tam anlaşılammaması, daha ziyade OGM K&G setinin tartışılması.

SOY K&G Raporu Genel Değerlendirme

Orman Alanları

TOPLAM ORMAN ALANI	1963-72	2004	2005	2006	2007	2008
	20 199 296	21 188 747	21 248 495	21 295 170	21 328 732	21 363 215
Koru	10 934 607	15 439 595	15 548 459	15 699 347	15 949 261	16 122 635
Baltalık	9 264 689	5 749 152	5 700 036	5 595 823	5 379 471	5 240 580
VERİMLİLİĞİNE GÖRE						
1 Verimli orman	8 856 457	10 621 221	10 661 996	10 713 753	10 774 251	10 855 209
1.1 Koru	6 176 899	8 940 214	8 979 339	9 056 284	9 212 572	9 325 438
1.2 Baltalık	2 679 558	1 681 006	1 682 657	1 657 469	1 561 679	1 529 771
2 Verimsiz orman	11 342 839	10 567 526	10 586 499	10 581 417	10 554 481	10 508 005
2.1 Koru	4 757 708	6 499 380	6 569 119	6 643 063	6 736 689	6 797 197
2.2 Baltalık	6 585 131	4 068 146	4 073 380	3 938 354	3 817 791	3 710 808
MÜLKİYETE GÖRE						
1 -Devlet				21 279 584	21 310 570	21 345 053
2- Özel				15 586	18 162	18 162

SOY K&G Raporu Genel Değerlendirme

Dikili Servet, Biyokütle ve Karbon Stoğu

1000 m ³ /Ster	63-72	2004	2005	2006	2007	2008
Toplam Servet(m ³)	935 512	1 288 124	1 298 424	1 315 702	1 326 321	1 345 193
Koru(m ³)	813 082	1 194 007	1 203 047	1 222 578	1 237 790	1 259 815
Baltalık(Ster)	163 240	125 490	127 170	124 167	118 042	113 837
Verimli Toplamı(m ³)	847 033	1 199 033	1 208 588	1 228 419	1 239 163	1 259 849
Koru(m ³)	758 732	1 128 570	1 137 221	1 158 415	1 173 241	1 195 991
Baltalık(Ster)	117 735	93 951	95 157	93 339	87 896	85 144
Verimsiz Toplam(m ³)	88 479	89 091	89 826	87 284	87 158	85 344
Koru(m ³)	54 350	65 436	65 825	64 162	64 548	63 824
Baltalık(Ster)	45 505	31 538	32 013	30 829	30 146	28 693

1 ster=0,75 m³ olarak alınmıştır

SOY K&G Raporu Genel Değerlendirme

Artım

1000 m ³ /ster	63-72	2003	2004	2005	2006	2007	2008
TOPLAM	28 063	35 911	36 281	36 538	37 183	37 404	37 413
Koru	22 136	30 886	31 426	31 679	32 376	32 800	33 193
Baltalık (ster)	7 903	6 699	6 474	6 479	6 410	6 139	5 627
VERİMLİ ORMAN	25 605	33 510	33 834	33 157	34 754	34 980	35 077
Koru	20 792	29 371	29 908	30 143	30 859	31 269	31 713
Baltalık(ster)	6 417	5 518	5 234	5 236	5 193	4 948	4 486
VERİMSİZ ORAN	2 458	2 401	2 447	2 468	1 611	2 424	2 336
Koru	1 344	1 515	1 518	1 536	1 517	1 531	1 481
Baltalık(ster)	1 486	1 181	1 239	1 243	1 216	1 191	1 141

1 ster=0,75 m³ olarak alınmıştır

SOY K&G Raporu Genel Değerlendirme

Amenajman Planı Olan Orman Alanı

Ülkemizde orman amenajman planı olmayan alan yoktur. 1999-2008 dönemi dikkate alındığında yaklaşık 10.7 milyon ha orman alanının plan güncellemesi son 10 yılda yapılmıştır. Bazı orman bölge müdürlüklerinin amenajman planları 3-4 kez güncellenmiş olmasına karşın Elazığ Orman Bölge Müdürlüğüne ait amenajman planlarının büyük bir kısmında güncelleme yapılamamıştır.

Bu duruma amenajman heyetlerinin sayıca yetersizliği ve bölgesel dağılım sorunları vb. gibi kapasite takviyesi yapılmamasının da olumsuz etkileri olmaktadır.

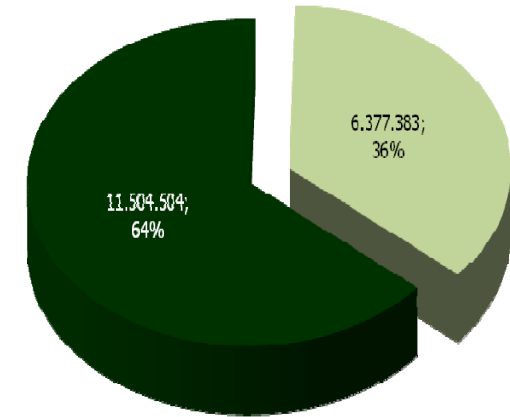
SOY K&G Raporu Genel Değerlendirme

Kadastrosu Yapılan Orman Alanı

Orman Kadastro Program ve Gerçekleşmeler

ORMAN KADASTROSU	Birim	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Program	Bin Hektar	2 500	2 800	2 600	2 900	2 500	2 270	2 000	2 000	2 000
Gerçekleşme	Bin Hektar	1 406	1 404	1 881	1 518	2 235	2 200	1 747	2 738	2 096

Orman Kadastro Yapılan Alanlarda Tescil Durumu

■ Tescil Edilen Orman Alanı ■ Tescil Edilmeyen Orman Alanı

SOY K&G Raporu Genel Değerlendirme

Ormanların Parçalılık Durumu

Orman parçalarının sayısı	Önceki Envanter Yılı	Son Envanter Yılı	Değişim Oranı (%)
	94 882	100 628	6,1
10 ha küçük parçaların sayısı	52 099	55 484	6,5
10-99 ha parçaların sayısı	34 699	33 829	-2,5
100 ha büyük parça sayısı	10 376	11 163	7,6
Parçalar arası ort. Mesafe (m)	1.392	1.414	1,6

Orman ekosistemi içerisinde yaşam alanlarının (biyotop) ve populasyonların parçalanmasına neden olan faktörler şunlardır.

**Yollar ve otobanlar,
Ana elektrik hatları,
Büyük su kanalları,
Çitler ve duvarlardır.**

SOY K&G Raporu Genel Değerlendirme

Silvikültürel Bakımlar

SİLVİKÜLTÜREL BAKIMLAR(Ha)	ORTALAMA	UYGULAMA					
	1993-2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Gençlik	89.551	80.712	76.393	78.530	74.333	72.067	89.835
Sıklık	48.705	66.392	81.249	116.344	137.167	142.161	154.645
İlk Aralama	18.482	11.144	10.513	13.794	15.470	15.387	14.447
Koruya Tahvil	5.041	8.502	10.496	11.228	50.969	86.261	87.408
Enerji Ormanı Tesis	13.035	14.812	14.032	18.785	0	0	0
Kültür Bakımı	104.881	77.582	73.888	72.643	72.307	74.624	118.784
TOPLAM	279.695	259.144	266.571	311.324	350.246	390.500	465.119
Rehabilitasyon	2.322	5.187	31.190	48.611	260.342	298.318	324.563

SOY K&G Raporu Genel Değerlendirme

Gençleştirme Güvelilirliği

GENÇLEŞTİRME NEVİ	10 Yıllık Ortalama	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Suni Gençleştirme	18.371	10.531	15.746	10.021	13.579	12.972	18.471
Tabii Gençleştirme	16.429	14.559	11.958	12.123	15.370	16.569	20.330
Toplam Gençleştirme	34.800	25.090	27.704	22.144	28.949	29.541	38.801

2003 yılından evvelki 10 yıllık gençleştirme ortalaması 34.800 hektar olup, 2005 yılına kadar ortalamanın altında gerçekleşen gençleştirme çalışmaları 2006'da yükselişe geçmiş ve 2008 yılın da ortalamanın üzerinde gerçekleşmiştir.

2008 yılında bir önceki yıla göre gençleştirme çalışmalarında 9260 ha artış olmuştur. 2007 yılına kadar 10 yıllık ortalamanın altında seyreden tabii gençleştirme ve suni gençleştirme çalışmalarının 2008 yılında ortalamanın üzerine çıktığı görülmektedir. **Yapılan gençleştirme çalışmalarında başarı oranı %90'ın üzerindedir.**

SOY K&G Raporu Genel Değerlendirme

Tohum Kaynakları

1968 yılından itibaren 2008 yılı sonuna kadar toplam 346 adet ve 46965 ha alan tohum meşçeresi olarak ayrılmıştır.

2007 yılında 674 ha, 2008 yılı sonu itibari ile de 1159 ha tohum bahçesi tesis edilmiştir.

1989-2008 döneminde toplam 226 adet ve 33766 ha alan Gen Koruma Ormanı olarak tescil edilmiştir.

2007 yılında 1030 ha, 2008 yılında ise 23 ha alan tescil edilmiştir.

Ekim ve gerekse dikim yoluyla yapılan ağaçlandırma çalışmalarında tohum transfer zonlamalarına dikkat edilip edilmemesidir.

SOY K&G Raporu Genel Değerlendirme

Doğal Faktörlerden Etkilenen Ormanlar

DOĞAL FAKTÖRLER	2004-2006	2007	2008
Doğal faktörlerden yanan alan(ha)	275	243	2 246
Doğal faktörlerden çıkan yangın sayısı(adet.)	199	407	379
Böcekten etkilenen alan(ha)	600 000	559 558	589 927
Böcek zararı(m ³)	386 000	383 498	1 242 558
Kar, Fırtına, Heyelan, Sel, Kuraklık ve diğer abiyotik faktörlerden etkilenen alan(ha)	251 600	227 612	130 338
Kar, Fırtına, Heyelan, Sel, Kuraklık ve diğer abiyotik faktörlerden kaynaklanan kayıp.(m ³)	842 500	1 476 160	606 880

SOY K&G Raporu Genel Değerlendirme

Başarılı Tabii Gençleştirme Alanları

Genel Müdürlükçe yürütülen tabii gençleştirme çalışmalarında başarı oranı % 90 olup, geriye kalan % 10 alanın yine %90'ı ağaçlandırılmakta ve girilemeyen yüksek eğimli, taşlık ve kayalık alanların miktarı toplam gençleştirilecek alanının %1'ini geçmemektedir. Bu tür gençleştirilmesi mümkün olmayan alanlar doğaya terk edilmektedir.

SOY K&G Raporu Genel Değerlendirme

Açma Yerleşme

	1997-2006 ORTALAMA	2007	2008	DEĞİŞİM(%)
Toplam açma- yerleşme sayısı(adet.)	4 501	2 836	2 393	- % 15,5
Toplam açma-yerleşme alanı(dekar)	13 041	9 880	9 627	- % 2,5
Emval miktarı(m3)	56 361	3 989	3 450	- % 13,5
Emval miktarı(kental)	35 557	15 326	5 914	- % 61

SOY K&G Raporu Genel Değerlendirme

Yakacak Odun Tüketimi

YAKACAK ODUN TÜKETİMİ 1000 M ³	ARZ KAYNAĞI	2000-2005 ORTALAMA	2006	2007	2008
	OGM	5 838	5 235	5 175	5 405
	Özel Sektör	1 468	1 515	1 524	1 520
	İthalat	324	280	278	275
	Kayıt Dışı	4 781	3 825	3 637	3 400
	TOPLAM	12 411	10 855	10 614	10 600

Ülkemizde tüketilen yakacak odun miktarının; 2000-2005 döneminde ortalama 12,4 milyon m³ olan tüketim miktarının düşüş trendinin devam ederek 2008 yılında 10,6 milyon m³'e (%15) düştüğü, Özellikle yine aynı döneme ait kayıt dışı yollarla karşılanan tüketimin ortalama 4,781 milyon m³'den 2008 yılında 3,4 milyon m³'e gerilediği, Özel sektör ve ithalat yoluyla karşılanan tüketimde önemli değişimlerin olmadığı, Orman Genel Müdürlüğüne karşılanan tüketim miktarının 2008 yılında azda olsa artışına karşın genel düşüş trendinin devam ettiği görülecektir.

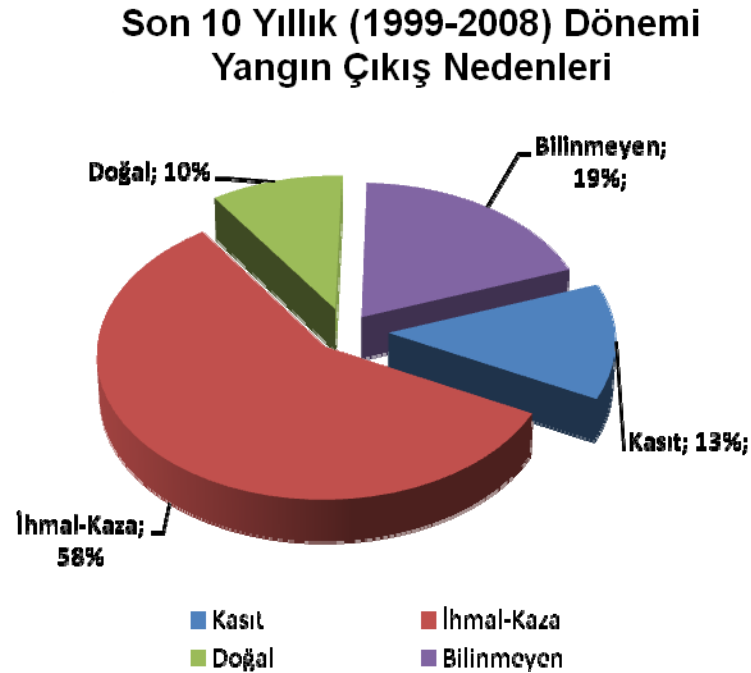
Başta doğalgaz olmak üzere alternatif enerji kaynaklarının yaygınlaşması ve göç nedeniyle ülkemizde tüketilen yakacak odun miktarındaki azalış trendi devam etmekte olup 2008 yılında bir önceki yıla göre % 15 azalmıştır. Yine Buna paralel olarak kayıt dışı tüketimde yaklaşık % 29 azalmıştır.

SOY K&G Raporu Genel Değerlendirme

Orman Yangınları

Yanan Orman Alanının Çıkan Yangın Sayısına Oranı

SOY K&G Raporu Genel Değerlendirme

Otlatma Zararları

OTLATMA	2004	2005	2006	2007	2008
SUÇ ADEDİ	3 720	3 758	3 035	3 356	2 733
HAYVAN SAYISI	216 620	204 285	177 258	180 107	174 694

Otlatma zararı ormancılığımızdaki yerini korumakla birlikte son yıllarda gerek suç adedi ve gerekse başta keçi olmak üzere hayvan sayısında önemli azalmalar meydana gelmiştir.

Orman Genel Müdürlüğünce genç meşçerelerin korunmasında köy tüzel kişilikleri ile yapılan işbirliği ve halkın bilinçlendirilme çalışmalarının önemli bir katkısı olmuştur.

SOY K&G Raporu Genel Değerlendirme

İzin İrtifak 17 nci Madde Kapsamında Verilen İzinler

İzin Türü	2004 Yılına Kadar Toplam		2004		2005		2006		2007		2008	
	İzin Adet	İzin Alanı (Ha)	İzin Adet	İzin Alanı (Ha)	İzin Adet	İzin Alanı (Ha)	İzin Adet	İzin Alanı (Ha)	İzin Adet	İzin Alanı (Ha)	İzin Adet	İzin Alanı (Ha)
Bedelli	6 014	36 785	472	1 536	722	3 562	432	1 626	148	13 227	173	21 075
Bedelsiz	9 261	19 4401	32	2 246	23	299	1	1			2	14
Turistik Tesis	94	1 331										
Üniversite	36	5 519										
Özel Ağaçlandırma	553	24 977	115	3 379	187	5 291	248	6 791	245	5 911	278	5 577
Tahsis (Kültür ve Turizm Bakanlığına)	21	9 634			25	17 659	13	8 893	2	3		
TOPLAM	15 979	27 2647	619	7 161	957	26 811	694	17 311	395	19 141	453	26 666

SOY K&G Raporu Genel Değerlendirme

İzin İrtifak 16 ve 18 nci Maddeleri Kapsamında Verilen İzinler

İzin Türü	2003		2004		2005		2006		2007		2008	
	izin (Adet)	izin Alanı (Ha)	izin (Adet)	izin Alanı (Ha)	izin (Adet)	izin Alanı (Ha)	izin (Adet)	izin Alanı (Ha)	izin (Adet)	izin Alanı (Ha)	izin (Adet)	izin Alanı (Ha)
Maden İşletme	1 080	3 420	873	3 343	1 367	3 748	1 554	4 036	2 089	6 953	1 980	6 866
Maden Tesis	374	360	238	215	698	509	796	653	2 211	2 146	2 282	3 827
Petrol	8	89			10	9	18	19	3	0,1		
Kereste Fabrikası					6		11		9		4	
Su Ürünleri	43	24	21	9								
Taş Ocağı	27	27	15	19	14	16						
TOPLAM	1 532	3 920	1 147	3 586	2 095	4 282	2 379	4 708	4 312	9 099,1	4 266	10 693

Orman Kanununun 16 ve 18'nci madde kapsamında verilen tablo incelendiğinde maden işletme ve maden tesis izinlerinin **2005 yılından itibaren artış yönünde olduğu, 2007 ve 2008 yıllarında ciddi artışların kaydedildiği görülecektir.** Son yıllarda Maden Kanununda yapılan değişikliğin bunda önemli bir payı vardır. **2007 yılına göre kıyaslandığında 2008 yılında maden işletme izninde önemli bir değişiklik olmamıştır.** Toplam 1980 adete karşılık olarak 6866 ha alanda maden işletme izni verilmiştir. Maden tesisi olarak ise 2282 adete karşılık 3827 ha alanda izin verilmiştir.

SOY K&G Raporu Genel Değerlendirme

Entegre Amenajman Planları İle Yönetilen Alanlar

Sayısal Olarak Hazırlanan Orman Amenajman Planları

2007 YILINA KADAR		2008 YILI		TOPLAM	
Adet	Alanı(ha)	Adet	Alanı(ha)	Adet	Alanı(ha)
194	2 222 659	82	860 825	276	3 083 484

2004 yılında başlatılan “Orman Amenajman Yönetmeliğinin” yenilenmesi ve günün şartlarına uygun hale getirilmesi çalışmaları 2008 yılında bitirilerek Ekosistem Tabanlı Fonksiyonel Planlamanın altyapısı kurulmuştur. **Fonksiyonel orman amenajman plan yapım çalışmaları 2004/2005 yılında hızlandırılarak GIS tabanlı olarak sayısal ortamda yapılmaya başlanmıştır.** Dolayısıyla yeni planlama döneminde GIS tabanlı olarak sayısal ortamda hazırlanmaya başlanan amenajman planları için **2004/2005 yılını milat kabul etmemiz** ve bundan sonraki süreci buna göre takip etmemiz uygun olacaktır.

SOY K&G Raporu Genel Değerlendirme

Odun Üretimi

NEVİİ	2003 Öncesi Ort.	2003 GERÇ.	2004 GERÇ.	2005 GERÇ.	2006 GERÇ.	2007 GERÇ.	2008 GERÇ.	ARTIŞ(%)
DİKİLİ DAMGA	8 663	9 067	9 977	10 008	11 812	12 573	1 4916	15.7
TOMRUK	3 036	2 827	3 065	2 936	3 480	3 732	3 946	5.4
TEL DİREK	84	39	44	77	73	77	75	-2.6
MADEN DİREK	465	422	447	405	491	522	522	-
SANAYİ ODUNU	833	778	742	725	749	734	755	2.9
KAĞITLIK ODUN	1 526	1 169	1 610	1 528	1 515	1 703	2 407	29
LİF YONGA ODUNU	1 383	2 073	2 330	2 409	2 965	3 265	3 817	14.5
SIRIK	20	12	15	19	26	20	19	-5.0
ENDÜSTRİYEL ODUN	7 347	7 320	8 253	8 100	9 299	10.053	11 541	12.8
YAKACAK ODUN	6 445	5 862	6 090	5 809	5 235	5 175	5 405	4.2

Yukarıdaki tablo incelendiğinde:

OGM’ce üretilen endüstriyel odun miktarı artmakta, yakacak odun miktarı düşmektedir.

Endüstriyel odun üretimi 2004-2008 döneminde 11,5 milyon m³e ulaşmıştır.

Endüstriyel odun üretimi içerisinde tomruğun payı artmıştır. Önceki yıllarda ortalama 3 milyon m³ civarında olan üretim 2007 ve 2008 yılında artarak 4 milyon m³e ulaşmıştır.

Ayrıca endüstriyel odun üretimi içinde lif-yonga odunu başta olmak üzere ince ve nispeten düşük kalitedeki emval oranı hızla artmıştır. Lif-yonga odunu üretimi ve kağıtlık odun üretiminde önemli artışlar olmuştur. Kağıtlık odun 2,4 milyon m³e, Lif-yonga odunu ise 3,8 milyon m³ yükselmiştir.

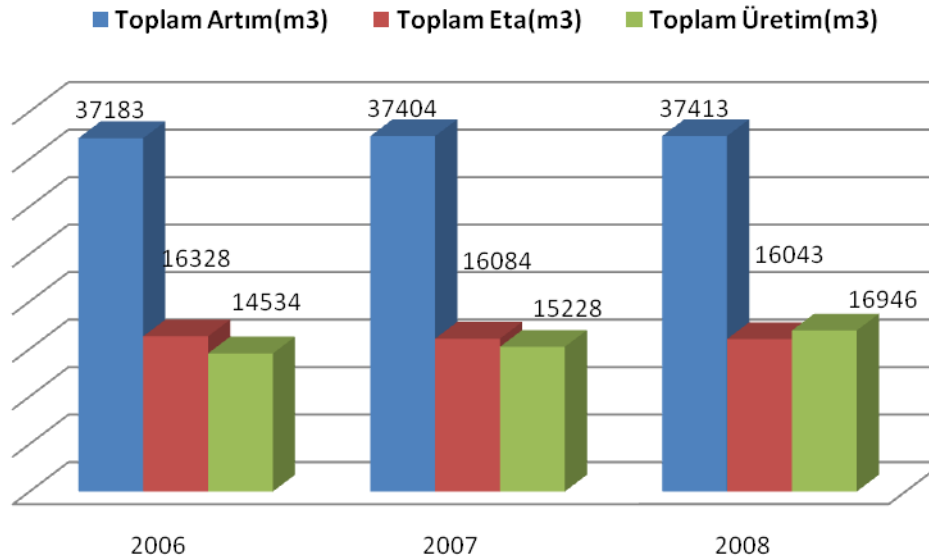
Ülkemizde endüstriyel odun üretiminde artış istikrarlı bir şekilde devam etmektedir. Yakacak odun miktarı ise alternatif enerji kaynaklarının yaygınlaşmasına paralel olarak düşüş eğilimini sürdürmektedir. Özellikle ülkemizin giderek artan endüstriyel odun hammaddesine olan ihtiyaçlarının sürdürülebilir olarak karşılanması ve bu noktada kendine yeterli hale gelmesi gelecek vadede bir gelişmedir.

SOY K&G Raporu Genel Değerlendirme

Artım ve Üretim Dengesi

**2006-2008 ARASI ORMANLARIN ARTIM-
ÜRETİM DENGESİ (x1000 m³)**

2006-2008 döneminde toplam artımın % 43'ünün amenajman planlarıncı kesim etası olarak verildiği buna karşın 2008 yılında 900 000 m³'lük bir artışla üretim yapıldığı görülmektedir.

Bir başka deyişle toplam artımın % 56-57'si servet birikimi olarak ormanda kalmaktadır.

Koru ormanları açısından 2008 yılına baktığımızda toplam 1 259 815 000 m³ servete karşın 33 193 785 m³ artım olduğu ve bununda 11 541 000 m³ üretimle alındığını, kalan miktarın servet artımına dahil olduğunu görüyoruz.

Baltalık ormanları açısından ise ; 113 837 162 ster servet ve 5 627 014 ster artıma karşın 7 206 000 ster üretim yapıldığını görmekteyiz.

Burada servetten % 1 oranında faydalanma vardır.

SOY K&G Raporu Genel Değerlendirme

Odun Dışı Orman Ürünleri Üretimi

2005		2006		2007		2008	
MIKTAR (TON)	TUTAR (TL)	MIKTAR (TON)	TUTAR (TL)	MIKTAR (TON)	TUTAR (TL)	MIKTAR (TON)	TUTAR (TL)
40.546	468.036	171.857	1.861.679	87.128	1.581.712	56.495	1.961.030

Odun dışı orman ürünleri konusu planlamada uzun süre ihmal edilmiş olduğundan, yapılan üretimin miktar ve değer açısından ölçülmesinde yerleşik bir sistem oluşturulamamıştır. Bu konudaki yönetim ve kurumsal kapasite geliştirilememiştir. Bu yüzden potansiyeli gerçek anlamda ortaya koyacak veri yoktur.

Ancak son yıllarda biyolojik çeşitliliğin orman amenajman planlarına entegre edilmesi çalışmaları ve ormanların ekolojik, ekonomik ve sosyal fonksiyonlarını dikkate alan planlama yaklaşımı ile Orman Genel Müdürlüğü önemli odun dışı orman ürünlerinin envanterini tespit etmeye ve bu ürünlerin sürdürülebilir kullanımı için bir metodoloji geliştirmeye çalışmaktadır.

SOY K&G Raporu Genel Değerlendirme

Koruyucu Özelliği Nedeniyle Korunan Alanlar

KORUYUCU ÖZELLİĞİ NEDENİYLE KORUMAYA AYRILAN ALANLAR			
	2007	2008	Değişim (ha)
GENEL TOPLAM	1 374 052	1 451 047	76 995

Su Havzalarını Koruma Alanları

SU HAVZALARINI KORUMA AMACIYLA AYRILAN ALANLAR			
	2007	2008	Değişim(ha)
GENEL TOPLAM	588 915	614 473	25 558

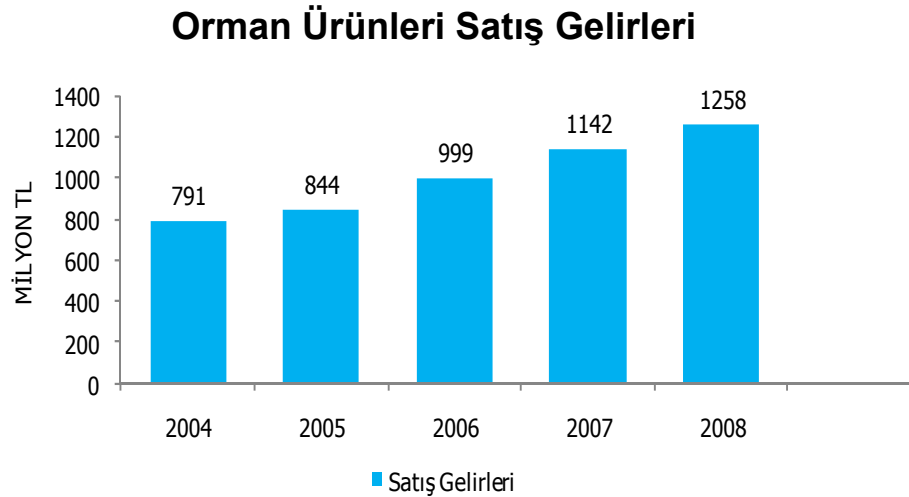
Toprak Muhafaza Alanları

TOPRAK MUHAFAZA AMACIYLA KORUMAYA AYRILAN ALANLAR			
	2007	2008	Değişim(ha)
GENEL TOPLAM	1 580 805	1 835 942	255 137

SOY K&G Raporu Genel Değerlendirme

Üretilen Odun Ürününün Değeri

Orman Genel Müdürlüğü'nün 2004-2008 dönemindeki bütçe gelirlerinde istikrarlı bir artış olmakla birlikte odun dışı orman ürünleri gelirlerindeki dalgalanma seyrini korumaktadır.

Genel Müdürlüğün gelirlerinde önemli bir artış sağlayacak ve kırsal alanda yaşayan insanımızla odun üretimi dışında kurulabilecek ikinci bir ekonomik barış köprüsüne acil ihtiyaç vardır.

SOY K&G Raporu Genel Değerlendirme

Üretilen Odun Dışı Orman Ürününün Değeri

2005		2006		2007		2008	
MİKTAR (TON)	TUTAR (TL)	MİKTAR (TON)	TUTAR (TL)	MİKTAR (TON)	TUTAR (TL)	MİKTAR (TON)	TUTAR (TL)
40.546	468.036	171.857	1.861.679	87.128	1.581.712	56.495	1.961.030

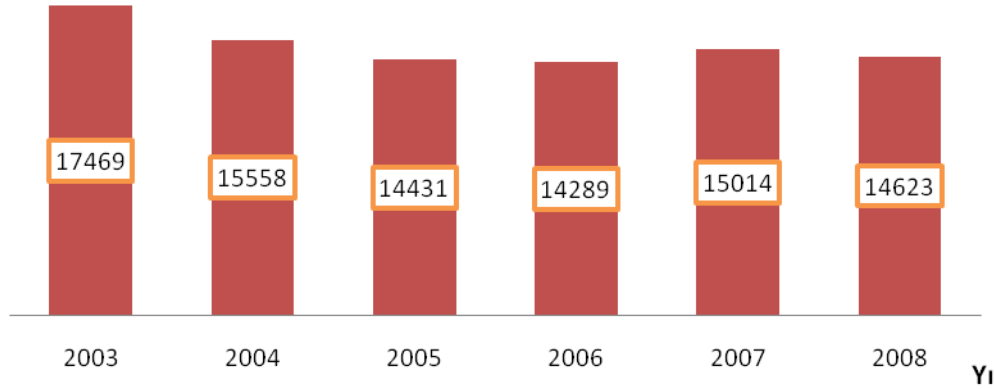
Ülkemizde ormanların sosyo-ekonomik fonksiyonlarını kapsayan mal ve hizmet üretiminin parasal değerinin ortaya konulması gerçekten çok zor bir konu olup bu konudaki araştırmalar yetersizdir. Yapılan bazı çalışmalarda eski tarihleri kapsamaktadır. Bu konudaki parasal değer odun hammaddesi üretimi ve çok az tür ve çeşidi kapsayan bazı odun dışı ürünler dikkate alınarak hesaplanmaktadır. Ancak bu rakamların mevcut potansiyelin çok gerisinde olduğu bilinmektedir. Dolayısıyla Odun dışı orman ürünlerinin satışlarında istikrarsız bir çizgi izlenmektedir. 2006 yılında üretim ve gelir miktarındaki önemli artışın ardından 2007 ve 2008 yılında miktar olarak düşmesine karşılık 2008 de gelir miktarı yaklaşık 2 milyon TL'ye çıkmıştır. 2007 yılına göre miktar % 35 azalmasına karşın gelir % 24 oranında artmıştır.

SOY K&G Raporu Genel Değerlendirme

Yaratılan İstihdam

Orman Genel Müdürlüğü Memur Sayısı

OGM personeli kadrolu personeli olan memurlar ile daimi ve geçici işçiler ile 868 sözleşmeli personelden oluşmaktadır.

İstihdam bu göstergelerle takip edilmektedir.

Ancak bunların dışında orman köylülerine ve özel sektöre doğrudan, ormancılık ve ilişkili diğer sektörlerle de dolaylı olarak istihdam sağlamaktadır.

Bunlara ilişkin sağlıklı bir rakam bulunmamakla birlikte doğrudan orman ürünleri üretimine yönelik olarak yılda ortalama 300.000 orman köylüsüne istihdam sağlanmaktadır.

Orman Genel Müdürlüğü İşçi Sayısı

İşçi Sayısı	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Daimi İşçi	2 377	2 214	2 073	2 072	14 117	13 812
Geçici İşçi	17 997	17 885	16 900	15 697	2 980	3 489
TOPLAM	20 374	20 099	18 973	17 769	17 097	17 301

SOY K&G Raporu Genel Değerlendirme

Orman Köyleri ve Sivil Toplum Örgütleri

		2003	2004	2005	2006	2007	2008
Bekçi Koruma	Adet	7 418	7 238	6 648	6 311	5 014	0
KTK Koruma	Adet	965	1 051	1 137	1 385	1 530	1 650

Özellikle orman köylülerinin ormancılık faaliyetlerini sahiplenmeleri amacıyla genç ormanların ve ağaçlandırma sahalarının korunmasında bekçilik sisteminden vazgeçerek köy tüzel kişilikleri ile koruma faaliyetlerinde işbirliğine gitmektedir.

Bu şekilde koruma maliyetlerini de düşürmüş olacaktır. Bu politika değişikliği ile ulaşılan nokta sevindirici olup 2008 yılında bekçi ile koruma tamamen kaldırılmıştır. 2007 yılına göre köy tüzel kişiliği ile koruma sayısı % 8 artmıştır.

Ülkedeki çevreci sivil toplum kuruluşlarının ormancılık faaliyetleri konusunda bilgilendirilmesi Genel Müdürlük açısından büyük önem arz etmektedir.

SOY K&G Raporu Genel Değerlendirme

İşlenen Orman Suçları

SUÇUN NEVİ		2004	2005	2006	2007	2008
Orman Suçları	Adet	22 014	20 401	15 715	12 900	11 215
Usulsüz Kesim	Adet	8 472	7 332	5 956	6 028	5 020
Kaçak Nakil	Adet	3 246	2 767	2 052	1 900	1 651
Açma- Yerleşme	Adet	3 573	3 981	2 837	2 836	2 393
Bulundurma	Adet	2 306	1 939	1 436	1 328	1 498
Sarf	Adet	697	624	399	288	313
otlatma	Adet	3 720	3 758	3 035	3 356	2 733

Ülkemizde işlenen orman suçlarının ana nedenleri arasında orman köylülerinin yoksulluğu gelmekle birlikte son yıllarda orman suçlarında çok belirgin düşüş kayıt edilmektedir. Aşağıda yer alan tablo incelendiğinde orman suçlarında 2004 yılına kıyasla neredeyse % 50 oranında düşüş görülecektir. 2007 yılına göre düşüş oranı ise % 13'tür.

Bu azalışın temel nedenleri;

Kırsal alandan şehir merkezlerine olan göç,
Genel Müdürlükçe alınan etkin koruma tedbirleri,
Alternatif enerji kaynaklarının kullanılması,
Halkın bilinç düzeyinin artması,
Orman köylüleri ile yapılan işbirliğinin artması söylenebilir.

SOY K&G Raporu Hızlı Değerlendirme

Kriter Adı		GÖSTERGE NUMARASI						
		1	2	3	4	5	6	7
Kriter 1	Orman Kanyakları							
Kriter 2	Biyolojik Çeşitlilik							
Kriter 3	Ormanların Sağlığı, Canlılığı ve Bütünlüğü							
Kriter 4	Ormanların Üretim Kapasitesi ve Fonksiyonları							
Kriter 5	Ormanların Koruyucu ve Çevresel Fonksiyonları							
Kriter 6	Ormanların Sosyo-Ekonomik Fonksiyonları							

Olumsuz

İstenilen Düzeyde Değil

Olumlu

SOY K&G Uygulamalarında Yenilikler, İhtiyaçlar, Beklentiler ve Hedefler

Yenilikler ve Hedefler

Ülkemiz için SOY K&G Ulusal seti oluşturulması koordinasyon görevi Genel Müdürlüğümüze verilmiştir.

Ulusal Setin oluşturulması çalışmalarını yürütecek “**Çalışma ve Koordinasyon Grupları**” oluşturulmuştur.

Bu kapsamda 2013 yılına kadar;

Bakanlığımız diğer ormancılık birimlerini de kapsayan “**Sürdürülebilir Orman Yönetimi Kriter ve Göstergeleri Ulusal Seti**” oluşturma çalışmalarının tamamlanması,

SOY K&G Ulusal Setin oluşturulması aşamasında OGM’nin kendi SOY K&G **setinin geliştirilmesi,**

Orman İşletme Müdürlüğü düzeyinde SOY K&G setinin oluşturulması,

SOY K&G Uygulamalarında Yenilikler, İhtiyaçlar, Beklentiler ve Hedefler

Yenilikler ve Hedefler

Sürdürülebilir Orman Yönetimi ve Kriter& Göstergeler konusunda özellikle üniversitelerle birlikte başta teşkilatımız olmak üzere gerekli **eğitimler** verilmesi hedeflenmektedir.

Dokümanlar <http://strateji.ogm.gov.tr> adresinde yayınlanmıştır.

OGM, SOY K&G 2008 Yılı Raporu hazırlanarak Türkçe olarak ilgili taraflara gönderilmiş ve <http://strateji.ogm.gov.tr> adresinde yayınlanmıştır. Raporun İngilizce tercümesi yapıp uluslar arası ilgili kuruluşlara gönderilecektir.

SOY K&G Uygulamalarında Yenilikler, İhtiyaçlar, Beklentiler ve Hedefler

Yenilikler ve Hedefler

SOY K&G 2008 Yılı Raporunda tüm taraflarca ortaya konan sorun ve çözüm önerilerinin takibi yapılacaktır.

OGM mevcut çalıştayları 2 yılda bir(2011 ve 2013) yapacak şekilde planlamaktadır.

Sürdürülebilir Orman Yönetimi Kriter ve Göstergeleri İzleme ve Değerlendirme Sistemi Kurulacaktır.

SOY K&G Uygulamalarında Yenilikler, İhtiyaçlar, Beklentiler ve Hedefler

İhtiyaçlar ve Beklentiler

Ulusal setin hazırlanması sürecinde özellikle üniversitelerden eğitim ve araştırma geliştirme konularında katkı

Karbon havuzları bileşenlerinin karbon miktarlarının hesabı, orman alanları dışındaki alanlardaki miktarların da hesaplanma yöntemlerinin geliştirilmesi yönünde daha çok araştırma yapılması

Yaratılan istihdam, diğer ağaçlık alanlar, odun tüketimi, ormanların koruyucu özelliği nedeniyle korunan alanlar, su havzaları, toprak muhafaza katkısı gibi alanlarda araştırmalar yapılması

Nihai Hedef Nedir?

SOY Kriter ve Göstergelerinin Ulusal ve Uygulama Birimi Düzeyinde uygulanmasıdır.

Ulusal ve Uygulama Birimi düzeyi Sürdürülebilir Orman Yönetimi Kriter ve Gösterge geliştirilmesi, ölçümlenmesi, izlenmesi, değerlendirilmesi ve raporlanması hususu sürdürülebilir orman yönetiminin en kilit noktasını teşkil etmektedir.

TEŞEKKÜRLER